

تفکر فلسفی

در چیستی و جرای فلسفه
و نسبت آن با دیگر علوم و معارف

محمد فنائی اشکوری

مجمع عالی حکمت اسلامی

www.ketab.ir

۵۸

تفکر فلسفی

(در چیستی و چرایی فلسفه و نسبت آن با دیگر علوم و معارف)

عنوان دیگر: در چیستی و چرایی فلسفه و نسبت آن با دیگر علوم و معارف.

موضوع: فلسفه

موضوع: فلسفه اسلامی

موضوع: فلسفه و علم

شناسه افزوده: مجمع عالی حکمت اسلامی

رده‌بندی کنگره: BD۲۱

رده‌بندی دیویی: ۱۰۰

شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۳۱۰۳۲

سرشناسه: فنانی اشکوری، محمد، ۱۳۴۳-

عنوان و نام پدیدآور: تفکر فلسفی (در چیستی و چرایی فلسفه و نسبت آن با دیگر علوم و معارف) / محمد فنانی اشکوری؛ به سفارش مجمع عالی حکمت اسلامی.

مشخصات نشر: قم: انتشارات حکمت اسلامی، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۵۰۲ ص.

فروست: انتشارات حکمت اسلامی؛ ۵۸. فلسفه اسلامی؛ ۱۶.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۵۹-۴۷-۰

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

شناسنامه کتاب:

مؤلف:	به سفارش:	ناشر:	چاپ:
محمد فنانی اشکوری	مجمع عالی حکمت اسلامی	انتشارات حکمت اسلامی	نشر زیتون سرخ
نویت چاپ:	سال نشر:	تیراژ:	قیمت:
اول	زمستان ۱۴۰۰	۱۰۰ نسخه	۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال

با قدردانی از همکاری که در تولید این اثر نقش داشته‌اند:

امور نشر:	ویراستار:	نمایه‌ساز:	حروف‌نگار و صفحه‌آرا:
حسین اویسی	سلیمان محمودی مقدم	محمود حسن‌زاده	حسن محسنی
توزیع و بازاریابی:	فروشگاه نشر:		
عباس پریمی	مجتبی پرهیزکار		محمداقبر خراسانی - مدیر مسئول

تمامی حقوق نشر مکتوب و دیجیتال اثر متعلق به انتشارات حکمت اسلامی است.

آدرس دفتر مرکزی: قم، خیابان ۱۹ دی، کوچه ۱۰، کوچه ۲، مجمع عالی حکمت اسلامی

تلفن: ۳۷۷۵۷۶۱۰-۳۷۷۵۷۶۱۰-۰۲۵-نمابر: ۳۷۷۲۱۰۰۴

آدرس فروشگاه: قم، بلوار معلم، مجتمع ناشران، واحد ۱۰۴

تلفن: ۳۷۸۴۲۶۵۸-۰۲۵

www.hekmateislami.com

info@hekmateislami.com

nashr@hekmateislami.com

**** این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است ****

۱۳	سخن ناشر
۱۵	مقدمه
۱۹	بخش نخست: چیستی فلسفه
۲۱	الف) سخنی در چیستی فلسفه
۲۳	ب) هستی و چیستی فلسفه اسلامی
۴۵	ج) هویت اسلامی فلسفه اسلامی
۴۵	یک) کاربرد نخست فلسفه
۴۷	دو) تعریف جدید فلسفه و موضوع آن
۴۸	سه) تعریف ملاصدرا از فلسفه
۴۸	چهار) تعریفی دیگر از فلسفه
۴۹	پنج) اسلامی بودن فلسفه اسلامی
۵۱	شش) رفع نگرانی از اسلامی بودن فلسفه
۵۲	هفت) تفاوت فلسفه اسلامی با فلسفه یونانی
۵۲	د) فلسفه اسلامی و ریشه‌های آن

۳۱۴	هشت) تعارض علم و دین
۳۱۵	نه) جهل بشر منشأ تعارض
۳۱۵	ده) راه کلی در برون رفت از تعارضات
۳۱۶	یازده) سرنوشت علم و دین در عصر جدید
۳۱۸	دوازده) ظهور بحران‌ها
۳۲۰	سیزده) واکنش در مقابل بحران‌های تمدن جدید
۳۲۰	چهارده) انقلاب اسلامی و طرح راهی نو
۳۲۱	پانزده) دیدگاه‌های مختلف در مواجهه با علم جدید
۳۲۵	شانزده) علوم انسانی
۳۲۸	هفده) گام‌های ضروری
۳۳۰	حاصل کلام
۳۳۳	بخش ششم: فلسفه‌هراسی و فلسفه‌ستیزی
۳۳۵	الف) دفاع از عقلانیت؛ پاسخی به پرسش‌های رایج درباره فلسفه اسلامی
۳۳۵	یک) فلسفه‌هراسی و فلسفه‌ستیزی
۳۳۸	دو) اصول عقاید نبودن فلسفه
۳۴۱	سه) رقیب دین نبودن فلسفه
۳۴۴	چهار) تقلیدی نبودن فلسفه
۳۴۷	پنج) عدم مخالفت دین با علم‌آموزی از دیگران
۳۴۸	شش) عدم جواز توقف در عقاید، در سطح فهم عرفی
۳۷۰	حاصل کلام
۳۷۲	ب) پاسخ به ده پرسش مخالفان فلسفه
۳۸۳	ج) بررسی سخن مخالفان فلسفه

۳۸۸	سخن پایانی
۳۸۸	(د) اعتقاد دینی و تفکر فلسفی
۳۹۷	(ه) فلسفه اسلامی در ترازوی نقد
۴۰۷	بخش هفتم: فلسفه و دین
۴۰۹	(الف) فلسفه دین و مهم‌ترین مباحث آن
۴۲۷	(ب) کلام جدید
۴۳۰	(ج) نسبت فلسفه با دین و الاهیات
۴۳۳	(د) سه نوع رویکرد به عقل در تاریخ اسلام
۴۳۵	(ه) عقلانیت و دیانت
۴۴۸	(و) "خدا"، مسأله یا راز
۴۵۱	(ز) نسبت ایمان و معرفت
۴۵۵	(ح) گفت‌وگو درباره فلسفه آفرینش، ضرور و ناگوارگی
۴۶۵	نمایه‌ها
۴۶۷	نمایه آیات
۴۷۰	نمایه اعلام
۴۷۴	نمایه موضوعات
۴۹۳	کتاب‌نامه

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله رب العالمين. و الصلوة والسلام على خير خلقه محمد وآله الطيبين الطاهرين.

از شگفتی‌های فلسفه، بحث از حور و چستی و جایگاه آن است که یکی از مباحث داغ و پرماجرای فلسفه محسوب می‌شود. هر علمی مسائلی را برامون موضوع خود طرح و بررسی می‌کند و کمتر رخ می‌دهد که علمی درباره هویت خود بحث کند. فلسفه‌شناسی یا بحث از چستی و چرایی و چگونگی فلسفه، نوعی فرافلسفه و فلسفه فلسفه است که خود بخشی و بخشی از فلسفه است.

نکته خاص دیگر درباره فلسفه و مرتبط با نکته پیشین این است که به‌رغم قدمتی که فلسفه در تاریخ اندیشه بشری دارد، کمتر دانشی یافت می‌شود که تا این میزان درباره ماهیت و ارزش آن بحث و مناقشه مطرح باشد. علوم تازه به‌دوران رسیده‌ای را می‌بینیم که چستی و اعتبارشان این‌گونه کانون بحث و مناقشه نیست. اما فلسفه چند هزار ساله که به‌عنوان مادر و ملکه علوم شهرت دارد و بیشترین آثار و انظار نیز در آن مطرح است و بزرگ‌ترین مغزهای تاریخ بشر هم با عنوان فیلسوف شناخته می‌شوند، به‌عنوان یک علم و حتی به‌عنوان نوعی معرفت محل تردید واقع می‌شود. این خود بخشی از دشواری فلسفه است.